

НОВАЦІЇ 2016 РОКУ В ОПОДАТКУВАННІ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ

ОЛЕНА ГАБРУК,
незалежний експерт-
консультант з питань
оподаткування та обліку

У статті розглянуті питання змін у Податковому кодексі оподаткування прибутку підприємств. Зокрема, аналізуються ставки податку на прибуток, звітні періоди, авансові внески, терміни подання та нова форма декларації, різниці, що корегують фінансовий результат до оподаткування. Отриманий результат буде корисним для застосування в діяльності підприємств при нарахуванні і сплаті податку на прибуток.

Ключові слова: податок на прибуток підприємства, ставки податку, податкова декларація, авансові внески.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

З 1 січня 2016 року кардинально змінилися підходи до визначення об'єкта оподаткування податком на прибуток та адміністрування цього податку. Вперше, об'єктом оподаткування є фінансовий результат (прибуток або збиток), визначений у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності. Для платників податку, чий дохід за даними бухгалтерського обліку за 2014 рік перевищив 20 млн. грн. фінансовий результат підлягає коригуванню (збільшенню або зменшенню) на різниці, які виникають відповідно до ст. 138, 139, 140, 141 та підрозділу 4 розділу XX Податкового кодексу. А тому, саме облікова політика підприємства є основою показників податкової декларації про прибуток. Вперше, данні податкової декларації кореспондують з показниками фінансової звітності підприємства.

Метою даної статті є систематизація законодавчих змін з податку на прибуток, що вступили в дію з 1 січня 2016 року.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Законом України від 24.01.2015 р. № 909–VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» внесено зміни щодо обчислення та адміністрування податку на прибуток. Зміни внесено не тільки до розділу III «Податок на прибуток», але й до ст.57 розділу II та до підрозділу 4 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу. Для зручності систематизуємо новації.

СТАВКИ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК

Відповідно до п. 136.1 ст. 136 Податкового кодексу базова ставка податку становить 18%. Зазначена ставка застосовується для оподаткування доходів за 2015 рік і в 2016 році.

Під час провадження страхової діяльності юридичних осіб – резидентів одночасно із ставкою податку на прибуток, визначеною у п. 136.1 ст. 136 Податкового кодексу, ставки податку на дохід встановлюються у таких розмірах:

– 3 % за договорами страхування від об'єкта оподаткування, що визначається у пп. 141.1.2 ст. 141 Податкового кодексу (договору страхування і співстрахування);

– 0 % за договорами з довгострокового страхування життя, договорами добровільного медичного страхування та договорами страхування у межах недержавного пенсійного забезпечення, зокрема, договорів страхування додаткової пенсії, та визначених пп. 14.1.52, 14.1.52 прим. 1, 14.1.52 прим. 2 і 14.1.116 п. 14.1 ст. 14 Податкового кодексу.

– 10% доходу, отриманого від діяльності з випуску та проведення лотерей, азартних ігор з використанням гральних автоматів;

– 18% доходу, отриманого від букмекерської діяльності, азартних ігор (у т. ч. казино), крім доходу, отриманого від азартних ігор з використанням гральних автоматів, зменшеного на суму виплачених виплат гравцю;

– 0, 4, 6, 12, 15 і 20% до доходів нерезидентів та прирівняних до них осіб із джерелом їх походження з України у випадках, встановлених п. 141.4 ст.141 Податкового кодексу;

– 0% доходу платника податку на прибуток за умов, перелічених в п.16 п\р4 «Перехідні положення» Податкового кодексу.

ЗВІТНІ ПЕРІОДИ

В 2016 році збережено річний звітний період (п.137.5 ст.137 Податкового кодексу) для окремих платників податків:

а) новостворених підприємств (зареєстрованих протягом 2016 року), що сплачують податок на прибуток на підставі річної податкової декларації за період діяльності у звітному (податковому) році;

б) виробників сільськогосподарської продукції;

в) платників податку, у яких річний дохід від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків) не перевищує 20 млн. грн.

При цьому до річний дохід від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків), визнається за показниками Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід), включається дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), інші операційні доходи, фінансові доходи та інші доходи.

Для платників податку, що мають річний дохід **за правилами бухгалтерського обліку** понад 20 млн. грн. податковими (звітними) періодами є календарні: квартал, півріччя, три квартали, рік (п.137.4 ст.137 Податкового кодексу). Податкова декларація розраховується наростаючим підсумком. Для визначення періоду звітування в 2016 році приймається дохід платника податку за 2015 рік.

Виробники сільськогосподарської продукції можуть обрати річний податковий (звітний) період, який починається з 1 липня поточного звітного року і закінчується 30 червня наступного звітного року.

АВАНСОВІ ВНЕСКИ

Суттєві зміни внесено в ст. 57 Податкового кодексу, якими з 1 січня 2016 року **відмінено авансові внески в розмірі 1\12**. Слід нагадати, що такі авансові внески декларували платники податку, чий дохід за 2014 рік перевищував 10 млн. грн. в декларації з податку на прибуток за 2014 рік.

Відповідно до п.9 підрозділу 4 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу у січні - грудні 2015 року платники сплачували щомісячні авансові внески з податку на прибуток підприємств відповідно до п. 57.1 ст. 57 Податкового кодексу у редакції, що діяла до 1 січня 2015 року.

Починаючи з 1 січня 2016 року щомісячні авансові внески з податку на прибуток підприємств не сплачуються.

Разом з цим, для платників податку, що звітува-

тимуть щоквартально (річний дохід яких за 2015 рік перевищує 20 млн. грн) згідно до п.38 підрозділу 4 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу мають сплачувати авансовий внесок у розмірі 2/9 податку на прибуток, нарахованого у податковій звітності за три квартали 2016 року. Розрахунок такого авансового внеску подається у податковій декларації за три квартали 2016 року і сплачується до 31 грудня 2016 року.

Акцентуємо, що визначена в розрахунку сума авансових внесків вважається узгодженою сумою грошових зобов'язань і підлягає сплаті протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем відповідного граничного строку, передбаченого для подання податкової декларації. У разі порушення строку сплати авансового платежу платник податку притягується до відповідальності у вигляді штрафу в розмірах, визначених ст. 123 Податкового кодексу.

Податок на прибуток, що підлягає сплаті в 2016 році, зменшується на суму нарахованого за звітний період податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, відповідно до ст. 266 Податкового кодексу щодо об'єктів нежитлової нерухомості. Таке зарахування відбувається в межах поточного звітного періоду. Сума «не перекритого» податку на нерухоме майно не переноситься на наступні періоди. За наслідками 2015 року податок на прибуток, також має зменшуватися на суму податку на нерухоме майно, але нарахованого і сплаченого протягом звітного року.

РІЗНИЦІ, ЩО КОРИГУЮТЬ ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ ДО ОПОДАТКУВАННЯ**Коригування фінансового результату на доходи від участі в капіталі та дивіденди**

Відповідно до пп.140.4.1 ст.140 Податкового кодексу фінансовий результат, обчислений за даними бухгалтерського обліку зменшується на суму нарахованих доходів від участі в капіталі інших платників податку на прибуток підприємств, **платників єдиного податку 4-ї групи** та на суму нарахованих доходів у вигляді дивідендів, що підлягають виплаті на його користь від інших платників податків, **які сплачують авансові внески з податку на прибуток при виплаті дивідендів**. З огляду на п.40 підрозділу 4 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу зазначене застосовується при розрахунку оподаткованого доходу за 2015 рік.

Коригування фінансового результату на період дії закону щодо фінансової реструктуризації

В п. 39 підрозділу 4 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу запроваджено нова різниця для коригування фінансового результату до оподаткування при фінансовій реструктуризації боргу відповідно до Закону України від 14.05.1992 р. № 2343-III «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом». Слід зауважити, що зміни щодо різниць стосуються тих платників податку, що зобов'язані проводити коригування фінансового результату з метою оподаткування, тобто чий дохід за 2015 рік перевищує 20 млн. грн.

Фінансовий результат до оподаткування зменшується:

– на суму доходів, визнаних платником податку відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності внаслідок списання йому податкового боргу, анулювання (прощення) та/або розстрочення (відстрочення) його зобов'язань відповідно до положень п. 37 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу та закону щодо фінансової реструктуризації;

– на суму доходів, визнаних платником податку відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності у зв'язку з розформуванням резервів внаслідок реструктуризації ним зобов'язань відповідно до плану реструктуризації, погодженого згідно із законом щодо фінансової реструктуризації, або плану санації, затвердженого згідно із ст. 6 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» з урахуванням особливостей, встановлених законом щодо фінансової реструктуризації, якщо оподаткування таких резервів регулюється нормами п. 139.3 ст. 139 Податкового кодексу;

Фінансовий результат до оподаткування збільшується:

– на одну третю частину суми доходів, визнаних у зв'язку із зменшенням (розформуванням) резервів, на яку зменшувався його фінансовий результат до оподаткування згідно з підпунктом 1 цього пункту, в кожному з трьох років, наступних за роком, у якому

було погоджено план реструктуризації згідно із законом щодо фінансової реструктуризації або затверджено план санації згідно із ст. 6 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» з урахуванням особливостей, встановлених законом щодо фінансової реструктуризації;

Не змінює фінансового результату до оподаткування:

– на суму використаного резерву внаслідок анулювання (прощення) зобов'язання на умовах плану реструктуризації, погодженого згідно із законом щодо фінансової реструктуризації, або плану санації, затвердженого згідно із ст. 6 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» з урахуванням особливостей, встановлених законом щодо фінансової реструктуризації;

– на суму доходів та витрат, не зазначених у пп. 1 і 2 цього пункту, що визнаються відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності внаслідок реструктуризації зобов'язань на умовах плану реструктуризації, погодженого згідно із законом щодо фінансової реструктуризації, або плану санації, затвердженого згідно із ст. 6 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» з урахуванням особливостей, встановлених законом щодо фінансової реструктуризації.

Особливості виконання плану реструктуризації, погодженого згідно із законом щодо фінансової реструктуризації, або плану санації, затвердженого згідно із ст. 6 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» з урахуванням особливостей, встановлених законом щодо фінансової реструктуризації, встановлені п. 37 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу.

**ВИМОГИ ДЛЯ ОБ'ЄДНАНЬ ТА АСОЦІАЦІЙ
ОБ'ЄДНАНЬ СПІВВЛАСНИКІВ БАГАТОКВАРТИРНИХ
БУДИНКІВ З МЕТОЮ ВИЗНАЧЕННЯ
ЇХ НЕПРИБУТКОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ**

До п. 133.4.1 ст.133 Податкового кодексу внесено зміни щодо вимог до статутних документів ОСББ, що дає останнім право відноситися до неприбуткових організацій.

**ТЕРМІНИ ПОДАВАННЯ ПОДАТКОВОЇ
ДЕКЛАРАЦІЇ ПРО ПРИБУТОК**

Зміни, внесені до пт.57 та 137 Податкового кодексу вплинули на строки подачі податкової декларації про прибуток підприємства за 2015 рік. Відповідно до роз'яснень, наданих в базі «ЗІР», категорія 102.20.01, податкова декларація за 2015 рік подається в такі терміни:

– платниками, що в 2015 році використовували базовий звітний (податковий) період квартал, або календарне півріччя, у т.ч у разі сплати квартальних чи піврічних авансових внесків – протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного податкового періоду, тобто не пізніше 09.02. 2016 року.

– платникам податку, які використовували річний звітний період – протягом 60 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного податкового періоду, тобто не пізніше 29.02. 2016 року (до внесених змін такі платники податку мали подавати річну податкову декларацію про прибуток підприємства не пізніше 1 червня 2016 року).

**НОВА ФОРМА ПОДАТКОВОЇ
ДЕКЛАРАЦІЇ
ПРО ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВА**

За підсумками 2015 року Податкова декларація подається за формою, затвердженою наказом Міністерства фінансів України від 20.10.2015 № 897 «Про затвердження форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємств». Зазначений наказ вступив в дію з 01.12.2015 р. і рекомендована для застосування при складанні податкової декларації за наслідками 2015 року.

За своєю структурою нова податкова декларація про прибуток не суттєво відрізняється від форми, за якою підприємства звітували за 2014 і попередні роки. Основною відмінністю, яка бентежить бухгалтерів, є відсутність в головній частині декларації позиції «Витрати». І це зрозуміло. Адже з 1 січня 2015 року змінено об'єкт оподаткування податком на прибуток. Відповідно до пп. 134.1.1 ст.134 Податкового кодексу об'єктом оподаткування є фінансовий результат (прибуток або збиток), визначений у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності. Для платників податку, чий дохід за даними бухгалтерського обліку за 2014 рік перевищив 20 млн. грн. фінансовий результат підлягає коригуванню (збільшенню або зменшенню) на різниці, які виникають відповідно до ст.138, 139, 140,141 та під-

розділу 4 розділу XX Податкового кодексу. Слід зауважити, що решта платників податків можуть коригувати фінансовий результат з метою оподаткування за власним бажанням.

Нова форма податкової декларації про прибуток є уніфікованою для всіх платників податків. Тобто, замість 4-х окремих декларацій за 2015 рік (виробники сільськогосподарської продукції, банки, страховики, суб'єкти, що провадять букмекерську діяльність та азартні ігри, постійні представництва нерезидента, подається уніфікована форма, з відміткою в полі 9 вид платника податку.

Скорочено кількість додатків до головної частини декларації (з 14 до 9). Запроваджено новий додаток Р1 (різниці), в якому згруповані всі різниці, на які збільшується (зменшується) фінансовий результат до оподаткування.

Слід зауважити, що при складанні податкової декларації кожний платник податку зобов'язаний зробити відмітку в полі 15 головної частини декларації про прийняття рішення про коригування фінансового результату на різниці.

Відповідно до п. 46.2 ст. 46 Податкового кодексу платник податку разом з податковою декларацією за 2015 рік подає річну фінансову звітність.

Платники податку на прибуток, малі підприємства, віднесені до таких відповідно до Господарського кодексу (*юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом НБУ*) подають разом з річною податковою декларацією річний Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва (форми № 1-м, 2-м) фінансову звітність у порядку, передбаченому для подання податкової декларації.

Платники податку на прибуток - малі підприємства та юридичні особи, що мають право на застосування ставки 0% (п.16 п'р4 «Перехідні положення» Податкового кодексу) подають разом з річною податковою декларацією Спрощений фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва (форми № 1-мс, 2-мс).

Всі решта платники податку подають річну фінансову звітність, що включає: Форма № 1 «Баланс», Форма № 2 «Звіт про фінансові результати» Форма № 3 «Звіт про рух грошових коштів» Форма № 4 «Звіт про власний капітал» Форма № 5 «Примітки до річної фінансової звітності». Подані форми відмічаються в полі 14 податкової декларації про прибуток.

**НОРМАТИВ ЧИСТОГО ПРИБУТКУ ЩО ПІДЛЯГАЄ
СПЛАТІ ДО БЮДЖЕТУ ДЕРЖАВНИМИ
ПІДПРИЄМСТВАМИ В 2016 РОЦІ**

З 1 січня 2016 року діє Закон України від 24.12.2015 р. № 910-VIII «Про внесення зміни до Закону України «Про управління об'єктами державної власності», яким змінено порядок розрахунку нормативу чистого прибутку, що підлягає сплаті до бюджету державними унітарними підприємствами (крім державного підприємства обслуговування повітряного руху України «Укрерорух», державного підприємства із забезпечення функціонування дипломатичних представництв та консульських установ іноземних держав, представництв міжнародних міждержавних організацій в Україні Державного управління справами, а також державних підприємств «Міжнародний дитячий центр «Артек» і «Українсь-

кий дитячий центр «Молода гвардія») та їх об'єднаннями. Такі підприємства зобов'язані спрямувати частину чистого прибутку (доходу) до Державного бюджету и у розмірі **не менше 30 %** у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. Зазначене питання регулює постанова Кабінету Міністрів України від 23.02.2011 р. «Про затвердження Порядку відрахування до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями». Зазначена постанова також зазнала змін. З 06.01.2016 року вона діє в редакції постанови від 30.12.2015 р. № 1156, за якою обсяг відрахувань визначається рішенням органу управління, за наявності фінансових ресурсів у підприємства, у **розмірі 75%**. При цьому, нижня межа відрахувань не може бути меншою за 30%.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» від 24.12.2015 р. № 909-VIII.
2. *Податковий* кодекс України 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
3. *П(С)БО 17* «Податок на прибуток» – Наказ Міністерства України №353 від 28.12.2000.
4. *П(С)БО* «Податкові різниці» – Наказ Міністерства України №27 від 21.02.2011.
5. *Про затвердження* форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємств: наказ МФУ від 20.10.2015 № 897. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1415-15>
6. *Про затвердження* Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності: наказ МФУ № 433 від 28.03.2013 р. - [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.profiwins.com.ua/uk/letters-and-orders/treasury/3759-433.html>
7. *Жураківська І.* Податкові різниці як спосіб взаємозгодженості бухгалтерського обліку і податкових розрахунків: обліковий аспект / І. Жураківська // Бухгалтерський облік і аудит. – № 12. – 2011, с. 12–22.
8. *Свідерський Д.* Основи організації обліку показників податкової звітності з податку на прибуток за даними бухгалтерського обліку// Бухгалтерський облік і аудит. №1-2011, с. 43
9. *Мачулка О.* Методика обліку податкових різниць в Україні. / Бухгалтерський облік і аудит. – № 3-2013. – С. 20–26.
10. *Піскова Ж.* Методика здійснення податкових розрахунків податку на прибуток підприємств. / Бухгалтерський облік і аудит. – № 3-2013. – с. 11-19.
11. *Малишкін О.* Механізм податкових різниць з податку на прибуток: яким він може бути // Бухгалтерський облік і аудит. №2-2013, с. 42-48
12. *Піскова Ж., Харь І.* Ретроспектива та сучасні методичні підходи до декларування прибутку підприємств // Бухгалтерський облік і аудит. №11-2015, с. 24-30

В статье рассмотрены вопросы изменений в Налоговом кодексе налогообложения прибыли предприятий. В частности, анализируются ставки налога на прибыль, отчетные периоды, авансовые взносы, сроки подачи и новая форма декларации, различия, корректируют финансовый результат до налогообложения. Полученный результат будет полезным для применения в деятельности предприятий при начислении и уплате налога на прибыль.

Ключевые слова: налог на прибыль предприятия, ставки налога, налоговая декларация, авансовые взносы.

The questions change in Tax Code taxation of corporate profits. In particular, analyzes the corporate tax rate, reporting periods, advance payments, and the dates on which the new form of declaration differences corrected financial result before tax. The result will be useful for application in the enterprise and in the calculation of income tax.

Keywords: tax on profit, tax rates, tax declaration, upfront fees.